

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ
Кафедра публічного та приватного права

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання курсових робіт
з курсу «Юридична аргументація та права людини»
(для здобувачів вищої освіти спеціальності 081 «Право»)

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри публічного та приватного права
Протокол № 5 від 24.10.2025р.

УДК 340:34.096:349

Методичні вказівки до виконання курсових робіт з курсу «Юридична аргументація та права людини» (для студентів спеціальності 081 «Право») / Укладачі: Л.В. Котова, О.С. Арсентьєва, Ю.Ю. Івчук, В.М. Андріїв, В.І. Щербина, М.І. Антоненко, Г.М. Гриценко, Г.А. Капліна, К.В. Кудрявцев, О.А. Мезеря, К.Є. Петросян, М.В. Руденко, Г.С. Сергієнко, С.В. Серебряк, Г.В. Татаренко, Б.Г. Розовський, Л.М. Загоруй. – Київ: Вид-во Східноукр. нац. ун-ту ім. В. Даля, 2025. – 35 с.

Методичні вказівки містять загальні вимоги до написання курсових робіт з дисципліни «Юридична аргументація та права людини» для здобувачів вищої освіти всіх форм навчання ОС «бакалавр» за спеціальністю 081 «Право». У методичних вказівках надано рекомендації щодо вибору теми курсовий роботи, загальні вимоги та структура курсової роботи, пояснення до виконання її основних розділів та оформлення, організацію процесу підготовки та порядок захисту.

Укладачі:

Л.В. Котова, проф.
О.С. Арсентьєва, проф.
Ю.Ю. Івчук, проф.
В.М. Андріїв, проф.
В.І. Щербина, проф.
М.І. Антоненко, доц.
Г.М. Гриценко, доц.
Г.А. Капліна, доц.
Л.М. Загоруй, доц.
К.В. Кудрявцев, ас.
О.А. Мезеря, доц.
К.Є. Петросян, доц.
М.В. Руденко, проф.
Г.С. Сергієнко, доц.
С.В. Серебряк, проф.
Г.В. Татаренко, проф.
Б.Г. Розовський, проф.

Відповідальний за випуск:

М.І. Антоненко, доц.

Рецензент

О.В. Шаповалова, проф.

ВСТУП

Курс «Юридична аргументація та права людини» спрямований на вирішення декількох завдань: засвоєння теоретичних основ юридичної аргументації як елементу правової системи та як самостійного явища, формування юридичного світогляду, та оволодіння юридичною термінологією для становлення сучасного кваліфікованого правника на підставі оволодіння прийомами пошуку способів найбільш ефективного вирішення спірних ситуацій у юридичній діяльності; знання особливостей теорій та моделей аргументації; засад сучасних концепцій прав людини; розвиток правових знань студентів, умінь узагальнювати окремі права людини, аналізувати нормативно-правові акти та способи їх захисту; вміння застосовувати отримані знання при оцінюванні конкретної ситуації; виробляти установки на оволодіння професійними вміннями та навичками. Поняття «юридична аргументація» тісно пов'язане з такими категоріями як «правова аргументація», «нормативна аргументація», «доктринальна аргументація», «правнича аргументація» та ін. Вважаємо, що юридична аргументація є одним з найважливіших та ефективних засобів підвищення якості підготовки фахівців з вищою правничою (юридичною) освітою на підставі зіставлення колізійних питань теорії та практики.

Саме у ході вивчення цього курсу здобувачі вищої освіти опанують навички наведення думок з певною функцією, тобто аргументів, спираючись на певні факти або обставини, які наводяться, щоб підтвердити або спростувати тезу (аргумент та контраргумент).

Предметом вивчення курсу «Юридична аргументація та права людини» є питання функціонування права, його сутність, форми, функції, система, основні правові категорії, зокрема: «правозастосування», «юридичне обґрунтування», «докази», «юридичні аргументи», «судова аргументація»,

«судові процеси», «права людини» тощо. Питання, які будуть досліджуватися у ході вивчення курсу, мають величезне методологічне значення як для всієї юридичної науки, так і для правотворчої та правозастосовної практики.

Мета курсу «Юридична аргументація та права людини» полягає у поглибленні знань студентів з теоретичних питань юридичної теорії шляхом ознайомлення з основними аспектами теорії юридичної аргументації, доказової теорії, включаючи проблемні аспекти в ході представлення аргументів при здійсненні юридичної практики в аспекті захисту прав людини.

Завдання курсу «Юридична аргументація та права людини» полягають в узагальненому викладі основних тем курсу, забезпеченні необхідними знаннями для самостійного вивчення питань курсу; ознайомлення студентів із специфікою предмета «Юридична аргументація та права людини»; основними теоретико-правовими ідеями і поглядами, що склалися у сучасній теорії та філософії права; оволодіння студентами основними теоретико-правовими, теоретико-філософськими поняттями та категоріями, законами логіки, що відіграють основоположну роль у системі юридичних знань.

Курс «Юридична аргументація та права людини» є актуальним, оскільки верховенство права є головним засобом та метою суспільного розвитку нашої держави, це своєрідна демонстрація етапів європейського напрямку розвитку правової системи нашої держави. Право має розглядатися як найважливіша ланка між ідеальною моральною свідомістю та суспільством.

Курс «Юридична аргументація та права людини» умовно складається з 2-х блоків: 1) юридичне обґрунтування; 2) права людини. Під час вивчення дисципліни передбачено написання курсової (науково-дослідницької роботи студента) роботи. Під час виконання етапів роботи над курсовою (НДРС) продовжується професійне становлення здобувачів вищої освіти, що навчаються.

Академічна доброчесність. Звертаємо вашу увагу на те, що з метою запобігання та виявлення плагіату у роботах студентів, розвитку навичок коректної роботи із джерелами інформації та впровадження практики належного цитування, дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, активізації самостійності й індивідуальності при створенні авторського твору і відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування та відповідно до положень Закону України «Про вищу освіту» щодо академічної доброчесності, Кодекс академічної етики Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (snu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/03/kodeks_academ_etyky_snu.pdf), Методичних рекомендацій для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності (https://moodle.snu.edu.ua/pluginfile.php/216177/mod_resource/content/1/Methods_2019%20%20Final.pdf), Фундаментальних принципів академічної доброчесності (https://moodle.snu.edu.ua/pluginfile.php/216178/mod_resource/content/1/Fundamental Values version in Ukrainian.pdf) та Положення про запобігання та виявлення академічної недоброчесності за посиланням: <https://snu.edu.ua/index.php/akademichna-dobrochesnist/> З огляду на вищевикладене курсова робота буде перевірена на унікальність тексту засобами AntiPlagiarizm.net. Перед поданням роботи на перевірку ви можете перевірити її самостійно засобами AntiPlagiarizm.net на Е-Campus у розділі «Загальні ресурси студентів» (<http://moodle2.snu.edu.ua/course/index.php?categoryid=409>).

1. ПОНЯТТЯ, МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота є однією з форм самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Курсова робота – це різновид студентської індивідуальної творчої роботи, яка виконується з метою закріплення, поглиблення й узагальнення знань, одержаних студентами під час вивчення дисципліни, та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання.

Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у СНУ ім. В. Даля курсова робота з курсу «Юридична аргументація та права людини» є одним з видів індивідуальних завдань, які виконуються студентами у строки, передбачені навчальним планом спеціальності 081 «Право» для денної та заочної форм навчання, а саме у 7 семестрі ОС «бакалавр».

Метою написання курсової роботи є закріплення та поглиблення теоретичних та практичних знань студентів з дисципліни, розвиток навичок ведення самостійної наукової роботи, оволодіння основними методами наукового дослідження, формулювання конкретних висновків та практичних рекомендацій за темою курсової роботи.

Вимоги до виконання курсової роботи:

- розкриття теми курсової роботи на підставі широкого вивчення загальної навчальної та спеціальної наукової літератури з цієї проблематики;
- наявність творчих елементів, теоретичних висновків, зроблених на підставі існуючої правозастосовної практики,
 - аналіз державно-правових явищ і процесів у динаміці та розвитку;
- належне оформлення курсової роботи: виклад тексту відповідно до плану;
 - самостійність виконання;
 - академічна доброчесність;
 - актуальність наукової літератури.

2. ОСНОВНІ ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

2.1. Вибір та затвердження теми курсової роботи

Тематика курсових робіт (НДРС) відповідає завданню курсу і тісно пов'язана з практичними потребами спеціальності, розробляється кафедрою правознавства з урахуванням сучасних проблем і перспектив розвитку законодавства та правової науки й щорічно, у разі необхідності, переглядається та доповнюється.

Тема курсової роботи та порядок її виконання затверджуються рішенням засідання кафедри правознавства.

Тема курсової роботи обирається студентом самостійно на підставі затвердженого кафедрою переліку тем з курсу «Юридична аргументація та права людини». Студент має право самостійно сформулювати тему, якщо її немає у переліку, за умови її узгодження з керівником курсової роботи та надання обґрунтування доцільності її розробки, орієнтовного плану роботи, актуальності та перспективи впровадження одержаних результатів.

Науковий керівник призначається кафедрою відповідно до навчального навантаження. Як правило, це викладач, який викладає цю дисципліну.

До обов'язків наукового керівника входить:

- проведення консультацій щодо змісту роботи за обраною темою та методикою її написання;
- контроль за ходом виконання плану та своєчасним поданням курсової роботи на кафедру;
- написання письмової рецензії на роботу.

Курсові роботи здаються студентами для рецензування у строки, встановлені кафедрою, за погодженням з деканатом юридичного факультету, але не пізніше ніж за 1 місяць до початку екзаменаційної сесії.

2.2. Підготовка до написання курсової роботи

Після обрання теми курсової роботи студент узгоджує з науковим керівником план роботи, список джерел, визначаються строки написання та порядок захисту роботи.

Підбираючи літературу для дослідження, слід звернути увагу на періодичні видання, українські юридичні часописи: «Право України», «Підприємництво, господарство і право», «Юридичний вісник України», «Юридична Україна», «Юрист», «Вісник Конституційного Суду України», «Вісник Верховного Суду України». Також звертаємо увагу, що у системі E-Campus розміщено курс «Інтерактивна бібліотека», який містить посилання на нормативно-правові акти, монографічні видання, сучаснику періодику та архіви власного видання юридичного факультету - «Актуальні проблеми права: теорія і практика» тощо. Слід також пам'ятати і про можливість використання ресурсів мережі Інтернет, де можна знайти не лише бібліографічні дані окремих наукових праць, а й самі джерела.

Наукове дослідження слід розпочати з вивчення рекомендованих нормативно-правових джерел і літератури, документів та інших матеріалів правозастосовної практики, що дозволить чітко та свідомо скласти план курсової роботи та сприятиме її написанню. Доцільно робити нотатки (виписки з нормативно-правових і літературних джерел, статей нормативно-правових актів, монографічних та періодичних видань, які стануть у нагоді при висвітленні відповідних питань роботи). Звертаємо увагу, що використання нечинних нормативно-правових актів є неприпустимим і можливе лише за нагальної необхідності посилатися на них у ретроспективі чи порівняльному аспекті. Особливу увагу варто приділити проблемним питанням, дискусіям, колізіям законодавства.

Вивчення літературних джерел під час виконання роботи бажано проводити у такій послідовності:

- виписка бібліографічних даних про джерело, яке опрацьовується;
- загальне ознайомлення з твором у цілому та перегляд усього змісту;
- вибіркове опрацювання обраної частини твору;
- виписка матеріалів, що зацікавили з посиланнями на сторінки, з яких зроблено виписку;
- критична оцінка записаного, його редагування та використання в роботі.

Загальними вимогами до складання плану є наявність кількох розділів (два і більше), складна структура, побудова дослідження від загального до часткового і, головне, дотримання меж дослідження, визначених темою роботи. Частими помилками при складанні плану є те, що студенти формують план, у якому тільки один розділ охоплює тему роботи, а інші виходять за її межі. Також слід пам'ятати, що назви окремих розділів (а у разі наявності і підрозділів) це лише частини загальної теми курсової роботи, тому вони повинні бути більш вузькими і не повторювати назву роботи.

До плану недоцільно включати більше *трьох-чотирьох основних питань*, оскільки при більшій кількості питань може виникнути небезпека слабого розкриття деяких з цих проблем, тобто робота може мати поверхневий, фрагментарний характер, що відповідно вплине на оцінку.

При висвітленні передбачених планом питань, потрібно:

- наводити і розглядати різні погляди окремих науковців та юристів щодо проблем, які досліджуються;
- визначати свою позицію щодо спірних проблем;
- аналізувати відповідні положення нормативно-правових актів, у тому числі, у разі потреби, законодавство іноземних держав та міжнародноправові акти;

— використовувати матеріали юридичної практики та матеріали ілюстративного характеру (статистичні дані, узагальнення, витяги з архівних документів, дані соціологічних опитувань тощо).

Результатом цього етапу є підготовка курсової роботи, яка оформлюється відповідно до вимог та передається на рецензування науковому керівнику.

При виконанні курсової роботи слід уникати таких типових помилок:

— зміст роботи не відповідає плану курсової роботи або не розкриває тему повністю чи її частини;

— безсистемний виклад матеріалу, повторення одних і тих самих положень;

— логічні помилки, невміння виокремити головне;

— автор не виявив самостійності, робота є компіляцією, плагіатом або виконана шляхом копіювання з електронних баз рефератів;

— не зроблено аналізу чинних нормативних документів, спеціальної літератури з теми дослідження;

— кількість використаних джерел є недостатньою для всебічного вивчення теми;

— у роботі немає посилань на першоджерела або вказані не ті, з яких запозичено матеріал, чи з порушенням нумерації тощо;

— бібліографічний опис джерел у списку використаної літератури наведено довільно, без дотримання вимог державного стандарту;

— обсяг та оформлення роботи не відповідають вимогам, робота виконана неохайно, з помилками.

2.3. Змістовні вимоги до виконання курсової роботи

Успішне виконання курсової роботи значною мірою залежить від того, наскільки чітко студент знає основні вимоги, які висуваються до такого виду робіт. Ці вимоги стосуються структури, змісту, обсягу і форми викладу матеріалу, а також оформлення роботи.

Обов'язковими структурними частинами курсової роботи є:

1. Титульний аркуш (додаток А);
2. Завдання на курсовий (проект) роботу студенту та календарний план (додаток Б);
3. Відгук керівника (додаток В);
4. Зміст;
5. Вступ;
6. Основна частина (розділи та підрозділи);
7. Висновок;
8. Список використаної літератури (додаток Г);
9. Додатки (якщо є).

Курсова робота розпочинається титульним аркушем, у якому зазначаються: офіційна назва навчального закладу та кафедри, на якій виконана робота; дисципліна з якої виконується курсова робота; тема курсової роботи; напрям та шифр підготовки; прізвище, ім'я та по батькові автора; прізвище, ім'я та по батькові, посада, науковий ступінь, вчене звання керівника курсової роботи; вказівки про результати захисту; дата; місто та рік написання роботи (див. додаток А).

Розробка курсового завдання викликана необхідністю визначити мету, теоретичні й практичні результати, які студент хоче досягти, приступивши до вивчення джерел (як має бути 30 і більше) з теми курсової роботи (див. додаток Б).

При розробці курсового завдання студенти керуються наступними рекомендаціями:

у рядку «Тема проекту (роботи)» чітко вказується тема курсової роботи у тій редакції, у якій вона сформульована у переліку курсових робіт;

у рядку «Керівник проекту (роботи)» вказується прізвище, ім'я та по батькові керівника курсової роботи, а також його науковий ступінь та вчене звання.

рядок «затверджені розпорядженням по кафедрі від “__” _____ 20__ року» заповнюється викладачем.

у рядку «Строк подання студентом проекту (роботи)» вказується встановлений граничний строк надання керівнику закінченої та повністю оформленої роботи (цей строк слід з'ясувати у деканаті юридичного факультету). Роботи, надані на перевірку пізніше зазначеного строку, до перевірки не приймаються – подальша перевірка і захист таких робіт проводиться у порядку ліквідації студентом академічної заборгованості.

у рядку 3 «Вихідні дані до проекту (роботи)», який за своєю суттю є **практичним завданням**, вказуються конкретні результати роботи, які планується досягти у результаті дослідження – це можуть бути пропозиції та рекомендації із вдосконалення нормативно-правового регулювання окремих відносин у сфері права, пропозиції щодо запозичення зарубіжного досвіду, вказівка на прогалини й колізії в чинному законодавстві тощо.

у рядку 4 Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити), який за своєю суттю є **теоретичним завданням**, перераховуються ті теоретичні питання, які будуть досліджені студентом при написанні курсової роботи. Наприклад: «з'ясувати загальні тенденції формування правової культури особи та конкретизувати їх прояви стосовно сучасних умов державотворення в Україні; провести комплексний аналіз чинників, які впливають на процес формування правової культури особи; визначити елементи індивідуальної правової культури; визначити модель належної правової культури особи на засадах Конституції України та у

відповідності до загально визнаних європейських та світових стандартів у сфері прав і свобод людини, відповідного рівня економічного і правового мислення» тощо. Ці завдання не мають бути численними, але вони повинні бути конкретними, відповідно до теми курсової роботи. Теоретичні завдання вказуються через кому або крапку з комою; тим самим студент визначає напрям свого дослідження. *Не слід* вказувати як теоретичне завдання «проаналізувати наукові й практичні джерела, вивчити монографії тощо», оскільки робота з джерелами (як теоретичними, так і нормативними) при написанні курсової роботи є *способом* виконання поставлених завдань, а не самостійним завданням.

рядок 5 «Перелік графічного матеріалу» не заповнюється

у рядку 6 «Дата видачі завдання» вказується дата отримання студентом теми курсової роботи.

Календарний план оформляється відповідно до форми, наведеної у додатку, і слугує для планування та контролю за виконанням різних етапів написання курсової роботи.

Зміст курсової роботи повинен бути логічним, послідовним та зрозумілим. Необхідно намагатися зробити так, щоб усі питання плану були єдиною структуровано-логічною системою, в якій кожний наступний пункт розвиває і доповнює попередні. При цьому у роботі не може бути менше двох розділів.

У вступі розкривається актуальність обраної теми, визначається мета дослідження і коло питань, аналіз яких спрямований на досягнення цієї мети.

Також у вступі зазначається об'єкт та предмет дослідження.

Визначення актуальності будь-якої теми має бути ясным, конкретним і має розкривати доцільність дослідження теми її значення. Правильне окреслення актуальності визначає стратегію дослідження, дозволяє відокремити головне від другорядного та визначити напрямок пошуку.

Визначення *об'єкту дослідження*. Об'єкт дослідження – частина об'єктивної реальності, процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення. Як правило, об'єкт визначають як коло конкретних суспільних відносин, що буде досліджуватись у роботі.

Визначення *предмета дослідження*. Предмет дослідження — це досліджувані з певною метою властивості, ставлення до об'єкта. Предмет є вужчим поняттям, ніж об'єкт, і виступає його складовою.

Найбільш важлива частина вступу – визначення *мети та завдань дослідження*. Мета формулюється лаконічно, одним реченням і повинна впливати з теми роботи. *Наприклад*: «...Здійснити аналіз юридичних складів як підстав виникнення, зміни та припинення правовідносин». Відповідно до визначеної мети формулюються *завдання*, які деталізують та розкривають мету. Характер завдань впливає з назв розділів (у разі наявності і підрозділів) роботи і їх зміст формулюють, використовуючи такі поняття: визначити ..., встановити ..., охарактеризувати..., розробити..., виявити..., сформулювати ..., розкрити... тощо.

Остаточний варіант вступу доцільно писати після завершення основної частини роботи.

Методи дослідження. Характерною рисою наукового дослідження, яка вирізняє його від інших видів дослідження є використання наукових методів. Визначальною рисою наукового методу є вимога об'єктивності, що виключає суб'єктивне тлумачення результатів. Не повинні прийматися на віру будь-які твердження, навіть якщо вони виходять від авторитетних вчених. Загальнонаукові методи поділяються на дві групи: теоретичні (аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, індукція, дедукція, пояснення, систематизація, класифікація тощо) та емпіричні (експеримент, спостереження, опис).

В основній частині викладається зміст дослідження: основні теоретичні положення, що визначають сутність обраної теми, об'єкту дослідження, з

урахуванням мети та завдань курсової роботи; здійснюється аналіз нормативного матеріалу за законодавством України, іноземних держав та міжнародноправовими документами; пропонуються можливі шляхи вирішення існуючих проблем.

Кожен *окремий розділ* слід починати з нової сторінки. Підрозділи ж *не починаються* з нової сторінки, вони розділяються один від одного пропуском у два або три рядка перед заголовком чергового підрозділу.

Найбільш оптимальний варіант структурування тексту – 3-4 розділи. У разі наявності складних розділів вони не повинні складатись з одного підрозділу. Як правило, розділ включає 2-4 підрозділи. Кожний розділ курсової роботи повинен закінчуватися короткими висновками.

У висновках до роботи викладаються найбільш важливі результати та висновки автора, одержані в роботі, які повинні містити формулювання розв'язання поставлених завдань, її значення вивчення дисципліни.

Висновки автора повинні носити обґрунтований характер, бути результатом самостійного дослідження.

Курсова робота завершується списком використаної літератури, на які є посилання в тексті роботи та які використані при її підготовці.

Цифрові, інформативні матеріали, які не використовуються в роботі при аналізі, а тільки підтверджують якісь положення, бажано подавати в *додатках*, які подаються в кінці роботи, після списку використаних джерел. Обсяг додатків у загальному обсязі курсової роботи не враховується.

Обсяг основного тексту курсової роботи повинен бути не меншим 20 і не більшим 45 аркушів. До основного тексту входять:

- титульний аркуш (1 арк.);
- завдання до курсового проекту на календарний план (1 арк.);
- відгук наукового керівника (1 арк.);

- зміст роботи (1 арк.);
- вступ (2–3 арк.);
- розділи (25–30 арк.);
- висновки (3-5 арк.).

Обсяг наступних складових роботи – списку використаних джерел та додатків (якщо вони є) - залежить від кількості джерел та змісту роботи.

2.4. Технічні вимоги до курсової роботи

Оформлення курсової роботи. Курсова робота виконується українською мовою на папері формату А4 (297мм x 210 мм). Сторінки повинні мати *поля*: верхні і нижні не менше 20 мм, ліве 25 - 30 мм, а праве – 10 мм.

Робота друкується комп'ютерним способом. Шрифт друку – Times New Roman, звичайний, світлий. Кегль (параметри) шрифту – 14 pt (одиниць).

Міжрядковий інтервал тексту – 1,5.

Нумерація аркушів проставляється у верхньому правому куті аркуша арабськими цифрами без додавання до номера аркуша будь-яких інших знаків.

На першому аркуші роботи номер не проставляється.

При оформленні плану роботи слід враховувати такі вимоги:

— треба зазначати у плані номери аркушів, на яких починаються відповідні структурні частини роботи (вступ, розділи, підрозділи тощо);

— такі структурні частини роботи як вступ, висновки, список використаних джерел, додатки – у плані подаються без нумерації, тобто перед ними номери не проставляються;

— назви структурних частин роботи у плані друкуються від межі лівого берега;

— назви структурних частин роботи – «Вступ», «Розділ», «Висновки», «Список використаних джерел», «Додатки» друкуються великими літерами звичайним жирним шрифтом;

— номери розділів проставляються арабськими цифрами, після яких крапка не ставиться;

— назва розділу друкуються у наступному рядку від межі лівого берега аркуша (тобто починається не після номера розділу, а під словом «розділ»);

— номер підрозділу є складним і складається з номера розділу в межах роботи і порядкового номера підрозділу в межах розділу, які між собою розділяються крапкою;

— номер підрозділу починається від межі лівого поля, після номера ставиться крапка. У цьому ж рядку після крапки з великої літери рядковими літерами звичайним світлим шрифтом друкуються назва підрозділу;

— крапка в кінці жодної структурної частини роботи не ставиться.

Текст кожної структурної частини роботи починається з нового аркуша.

Слова «Вступ», «Розділ», «Висновки», «Список використаних джерел», «Додатки» і назви розділів, друкуються центровано до тексту великими літерами жирним шрифтом.

Слово «Розділ» і номер розділу друкуються центровано в одному рядку, а назва розділу – також центровано в наступному рядку. Крапка після номера розділу не ставиться.

Назви підрозділів починаються з великої літери, друкуються центровано до тексту рядковими літерами жирним шрифтом.

Крапка після назв структурних частин роботи не ставиться.

Посилання. Особливу увагу при виконанні курсової роботи слід приділити використанню наукових праць інших авторів. Посилання на використані джерела зазначаються в тексті роботи проставлянням порядкового номера посилання за списком використаної літератури.

Посилання по тексту робляться у квадратних дужках з позначенням порядкового номеру за списком використаних джерел. Якщо посилання здійснюється в цілому на джерело чи групу джерел, то в дужках зазначаються лише номери посилань, наприклад, «... у працях С.С. Алексєєва, С.М. Братуся, Р.І. Кондратьєва та М.М. Марченка, [3, 4, 5, 6] зазначається, що...».

Коли необхідно послатися на конкретні сторінки використаних джерел, то слід зазначити і номери посилань, і номери сторінок у джерелах, наприклад, «...А.С. Довгерт та Р.О. Стефанчук [9, с. 86–88; 10, с. 21–27] стверджують про...».

У випадку, коли автор курсової роботи бажає в тексті запозичити думку іншого автора, він може вчинити це двома способами: за *допомогою точної цитати*, або передати думку іншого автора *без точного цитування*. В обох випадках посилання є обов'язковим. Текст цитати береться в лапки, приводиться в тій же граматичній формі, що в джерелі, зі збереженням особливостей авторського тексту. В обов'язковому порядку кожна цитата повинна супроводжуватися посиланням на джерело, будь то монографія або стаття, оскільки при замовчуванні фактів використання чужого матеріалу курсова робота до захисту не допускається.

Список використаної літератури. Список використаної літератури – елемент бібліографічного апарату, який містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків. Бібліографічний опис складається безпосередньо за друкованим твором або за каталогами та бібліографічними покажчиками повністю без пропусків будь-яких елементів, скорочення назв. Джерела можна розміщувати **тільки у порядку появи (згадування) посилань у тексті курсової роботи.**

Номер джерела у порядку його згадування надається *один раз і*, якщо в подальшому в тексті роботи знов відбувається посилання на це ж джерело – воно указується під тим номером, який вже йому був наданий. Відомості про джерела, включені в список, необхідно давати відповідно до вимог Згідно з

ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання» чинний з 1 липня 2016 р. Оформлення джерел, що найбільш часто зустрічаються в курсових роботах, приведено у додатку. При посиланнях в тексті роботи на джерела вказується порядковий номер джерела (у порядку згадування), виділений двома квадратними дужками. У дужках вказується номер джерела, кома та номер сторінки або номер статті, пункту (якщо посилання на нормативний акт).

Наприклад [4, с. 34] [8, ст.21].

Якщо у роботі посилаються на розділи, підрозділи, пункти, таблиці, ілюстрації або додатки – то вказують їх номери. Наприклад: «... в розділі 4...», «... дивися 2.1...», «... відповідно до 2.6...», «... на малюнку 3.3...», «... в таблиці 3.2...», «... (див. табл. 3.2)...», «... в додатку Б...». На всі таблиці (якщо вони є у роботі) в тексті роботи мають бути посилання.

Курсова робота подається студентом до деканату для реєстрації після перевірки науковим керівником та відповідно до календарного плану роботи. Несвоєчасне подання роботи може стати причиною недопуску комісією роботи до захисту.

2.5. Процедурні вимоги до захисту курсової роботи

Захист курсової роботи студента проводиться відповідно до графіка, затвердженого деканом юридичного факультету та погодженого з науковим керівником, в присутності комісії з членів кафедри. Для доповіді з теми курсової роботи студенту надається до 7 хвилин (якщо захист онлайн), до 15 хвилин (при офлайн захісті), після чого члени комісії можуть ставити додаткові запитання за темою доповіді студента. Результат захисту курсової роботи визначається оцінками згідно з Критеріями оцінювання курсової роботи (Додаток Е), з урахуванням якості виконання всіх етапів курсової роботи та

відповіді на запитання членів комісії на захисті. При позитивному захисту курсової роботи оцінка заноситься до екзаменаційної відомості та залікової книжки студента. Студент, який отримав незадовільний відгук на курсову роботу наукового керівника, до захисту не допускається. У разі отримання на захисті курсової роботи незадовільної оцінки, студент має доопрацювати курсову роботу з урахуванням зауважень, визначених комісією, повторно здати її до деканату (надавши й перший варіант) та пройти повторний захист.

**СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ
Кафедра публічного та приватного права**

КУРСОВИЙ (ПРОЕКТ) РОБОТА

з дисципліни: «Юридична аргументація та права людини» _____
(назва дисципліни)

на тему: _____

здобувача (ки) _____ 4 курсу _____ ОС «бакалавр» __ групи _____
спеціальності _081 «Право» _____
(шифр і назва спеціальності)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

Керівник проекту

(посада, вчене звання, науковий ступінь,
прізвище та ініціали)

(підпис)

Результати захисту:

Національна шкала

Кількість балів:

_____ Оцінка: ECTS

Члени комісії:

_____ _____
(прізвище та ініціали) (підпис)

_____ _____
(прізвище та ініціали) (підпис)

_____ _____
(прізвище та ініціали) (підпис)

Дата _____

Київ - 2025

**СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ**

Інститут, факультет _____ права, гуманітарних і соціальних наук _____
Кафедра _____ публічного та приватного права _____
Освітній ступінь _____ бакалавр _____
Спеціальність _____ 081 «Право» _____

(шифр і назва)

**З А В Д А Н Н Я
НА КУРСОВИЙ (ПРОЕКТ) РОБОТУ СТУДЕНТУ**

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проекту (роботи) _____
2. Керівник проекту (роботи) _____,
(прізвище, ініціали, науковий ступінь, вчене звання)

затвержені розпорядженням по кафедрі від “ _____ ” _____ 20__ року

3. Строк подання студентом проекту (роботи) _____

4. Вихідні дані до проекту (роботи) _____

5. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які
потрібно
розробити) _____

6. Перелік _____ графічного _____ матеріалу

ЗАГАЛЬНИЙ ЗРАЗОК СТРУКТУРИ РОБОТИ

Зміст

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ	
1.....	5
1.1.....	5
1.2.....	10
1.3.....	15
РОЗДІЛ	
2.....	21
2.1.....	27
2.2.....	33
2.3.....	40
ВИСНОВКИ.....	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	45
ДОДАТКИ.....	47

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ**

Факультет права, гуманітарних і соціальних наук

ВІДГУК

керівника курсової роботи, виконаної студентом групи _____

Зразок оформлення літератури
Приклади оформлення списку літератури
згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація.
Бібліографічне посилання. Загальні положення
та правила складання» з урахуванням правок
(код УКНД 01.140.40)

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги	
Один автор	Скидан О. В. Аграрна політика в період ринкової трансформації : монографія. Житомир : ЖНАЕУ, 2008. 375 с.
Два автора	Крушельницька О. В., Мельничук Д. П. Управління персоналом : навч. посіб. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ, 2005. 308 с.
Три автора	Скидан О. В., Ковальчук О. Д., Янчевський В. Л. Підприємництво у сільській місцевості : довідник. Житомир, 2013. 321 с.
Чотири автори	Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А. Київ : Укראгропромпродуктивність, 2006. 106 с. Основи марикультури / Грициняк І. І. та ін. Київ : ДІА, 2013. 172 с.
П'ять і більше авторів	Екологія : навч. посіб. / Б. В. Борисюк та ін. Житомир, 2003. 174 с. Методи підвищення природної рибопродуктивності ставів / Андрющенко А. І. та ін. ; за ред. М. В. Гринжевського. Київ, 1998. 124 с.
Колективний автор	Органічне виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. III Міжнар. наук.-практ. конф. /

	Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир : Полісся, 2015. 648 с.
Багатотомне видання	Генетика і селекція в Україні на межі тисячоліть : у 4 т. / гол. ред. В. В. Моргун. Київ : Логос, 2001. Т. 2. 636 с.
За редакцією	Доклінічні дослідження ветеринарних лікарських засобів / за ред. І. Я. Коцюмбаса. Львів : Тріада плюс, 2006. 360 с.
Автор і перекладач	Брігхем Є. В. Основи фінансового менеджменту / пер. з англ. В. Біленького та ін. Київ : Молодь, 1997. 998 с.
Частина видання	
Розділ книги	Саблук П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. Основи аграрного підприємництва / за ред. М. Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5–15.
Тези доповідей, матеріали конференцій	<p>Зінчук Т. О. Економічні наслідки впливу продовольчих органічних відходів на природні ресурси світу. Органічне виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир : Полісся, 2014. С. 103–108.</p> <p>Скидан О. В., Судак Г. В. Розвиток сільськогосподарського підприємництва на кооперативних засадах. Кооперативні читання: 2013 рік : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 4–6 квіт. 2013 р. Житомир : ЖНАЕУ, 2013. С. 87–91.</p>
Статті з продовжуючих та періодичних видань	<p>Якобчук В. П. Стратегічні пріоритети інноваційного розвитку підприємництва в аграрній сфері. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Сер. Економіка. 2013. Вип. 148. С. 31–34.</p> <p>Масловська Л. Ц., Савчук В. А. Оцінка результативності і ефективності виробництва органічної агропродовольчої продукції. Агросвіт. 2016. № 6. С. 23–28.</p> <p>Акмеологічні засади публічного управління / Є. І. Ходаківський та ін. Вісник ЖНАЕУ. 2017. № 1, т. 2. С. 45–58.</p>

	<p>Dankevych Ye. M., Dankevych V. Ye., Chaikin O. V. Ukraine agricultural land market formation preconditions. <i>Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis</i>. 2017. Vol. 65, №. 1. P. 259–271.</p>
Електронні ресурси	
Книги	<p>Ілляшенко С. М., Шипуліна Ю. С. Товарна інноваційна політика : підручник. Суми : Університетська книга, 2007. 281 с. URL: ftp://lib.sumdu.edu.ua/Books/1539.pdf (дата звернення: 10.11.2021).</p>
Законодавчі документи	<p>Про стандартизацію : Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1315-18 (дата звернення: 02.11.2021).</p> <p>Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року : проект / М-во аграр. політики та продовольства України. URL: http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822 (дата звернення: 13.10.2021).</p>
Періодичні видання	<p>Клітна М. Р., Брижань І. А. Стан і розвиток органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні. <i>Ефективна економіка</i>. 2013. № 10. URL: http://www.m.nauka.com.ua/?op=1&j=efektyvnaekonomika&s=ua&z=2525 (дата звернення: 12.10.2021).</p> <p>Neave H. Deming's 14 Points for Management: Framework for Success. <i>Journal of the Royal Statistical Society. Series D (The Statistician)</i>. 2012. Vol. 36, № 5. P. 561–570. URL: http://www2.fiu.edu/~revellk/pad3003/Neave.pdf (Last accessed: 02.11.2021).</p> <p>Colletta L. Political Satire and Postmodern Irony in the Age of Stephen Colbert and Jon Stewart. <i>Journal of</i></p>

	Popular Culture. 2009. Vol. 42, № 5. P. 856–874. DOI: 10.1111/j.1540-5931.2009.00711.x.
Сторінки з веб-сайтів	Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? Екологія життя : веб-сайт. URL: http://www.eco-live.com.ua (дата звернення: 12.10.2021).
Інші документи	
Законодавчі і нормативні документи (інструкції, накази)	<p>Конституція України : станом на 1 верес. 2016 р. / Верховна Рада України. Харків : Право, 2016. 82 с.</p> <p>Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень : Закон України від 5 жовт. 2017 р. № 2164. Урядовий кур'єр. 2017. 9 листоп.</p> <p>Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : затв. наказом М-ва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. № 449. Все про бухгалтерський облік. 2015. № 51. С. 21–42.</p> <p>Про затвердження Порядку забезпечення доступу вищих навчальних закладів і наукових установ, що знаходяться у сфері управління Міністерства освіти і науки України, до електронних наукових баз даних : наказ М-ва освіти і науки України від 2 серп. 2017 р. № 1110. Вища школа. 2017. № 7. С. 106–107.</p>
Стандарти	<p>ДСТУ ISO 9001: 2001. Системи управління якістю. [Чинний від 2001-06-27]. Київ, 2001. 24 с. (Інформація та документація).</p> <p>СОУ–05.01-37-385:2006. Вода рибогосподарських підприємств. Загальні вимоги та норми. Київ : Міністерство аграрної політики України, 2006. 15 с. (Стандарт Мінагрополітики України).</p>

Патенти	Комбайн рослинозбиральний універсальний : пат. 77937 Україна : МПК А01D 41/02, А01D 41/04, А01D 45/02. № а 2011 09738 ; заявл. 05.08.2011 ; опубл. 11.03.2013, Бюл. № 5.
Дисертації, автореферати дисертацій	<p>Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : дис. ... д-ра с.-г. наук : 03.00.16 / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир, 2011. 392 с.</p> <p>Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра с.-г. наук : 03.00.16. Житомир, 2011. 40 с.</p>
Препринти	Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. 7 с. (Препринт. НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС ; 06-1).

Критерії оцінювання курсової роботи

КРИТЕРІЇ	ОЦІНКИ		
	За 100бальною шкалою	За шкалою ECTS	
<p>1. Визначення цілей роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - чітко визначені, обґрунтовані повністю; - чітко визначені, обґрунтовані у достатньому обсязі; - визначені розпливчато, обґрунтовані слабо. 	90-100 82-89 74-81 64-73 60-63	A B C D E	
<p>2. Розробка теми у науковій літературі і законодавстві:</p> <ul style="list-style-type: none"> - аналіз вироблений на підставі знання й осмислення світової і вітчизняної, наукової літератури і законодавства; - аналіз проведений на підставі гарного знання тільки вітчизняно-наукової літератури і законодавства; - поверховий аналіз вітчизняної літератури і законодавства. 	90-100 82-89 74-81 64-73 60-63	A B C D E	
<p>3. Аналіз практики за темою роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - робота виконана на підставі ґрунтовного аналізу судової практики, або практичної діяльності (архівів) групи чи одного базового підприємства, або правоохоронного органу; - робота виконана на підставі ґрунтовного аналізу практичної діяльності судових та правоохоронних органів за опублікованими у науковій літературі і періодичному друці джерелами; - у роботі судова діяльність та діяльність правоохоронних органів аналізується епізодично, не 	90-100 82-89 74-81 64-73 60-63	A B C D E	

систематизована або такий аналіз відсутній зовсім			
4. Виконання завдання на курсову роботу та календарного плану і оформлення роботи: <ul style="list-style-type: none"> - своєчасно виконані всі завдання та пункти календарного плану і правил оформлення робіт; - є окремі порушення, не дотримані строки виконання календарного плану; - є істотні відхилення від встановлених вимог. 	90-100 82-89 74-81 64-73 60-63	A B C D E	
5. Одержані результати: <ul style="list-style-type: none"> - обґрунтовані пропозиції автора роботи, що заслуговують на увагу і підтримку, спрямовані на зміцнення законності і правопорядку у суспільних відносинах; - у роботі кваліфіковано використані розроблені іншими авторами підходи і вирішення теоретичних і практичних завдань з розвитку правової науки та вдосконалення законодавства; - пропозиції автора незрозумілі або відсутні. 	90-100 82-89 74-81 64-73 60-63	A B C D E	

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання курсових робіт з курсу
«Юридична аргументація та права людини»
(для студентів спеціальності 081 «Право»)
(Електронне видання)

Укладачі:

Любов Вячеславна КОТОВА
Олена Сергіївна АРСЕНТЬЄВА
Юлія Юріївна ІВЧУК
Василь Михайлович АНДРІЇВ
Віктор Іванович ЩЕРБИНА
Михайло Іванович АНТОНЕНКО
Григорій Миколайович ГРИЦЕНКО
Галина Анатоліївна КАПЛІНА
Костянтин Валерійович КУДРЯВЦЕВ
Олександр Анатолійович МЕЗЕРЯ
Крістіна Єрвандівна ПЕТРОСЯН
Галина Вікторівна ТАТАРЕНКО
Микола Васильович РУДЕНКО
Ганна Сергіївна СЕРГІЄНКО
Станіслав Вадимович СЕРЄБРЯК
Галина Вікторівна ТАТАРЕНКО
Борис Григорович РОЗОВСЬКИЙ
Людмила Миколаївна ЗАГОРУЙ

Редактор

Техн. редактор О.В. Маслош

Оригінал-макет О.В. Маслош

Підписано до друку _____

Формат 60x84¹/₁₆. Папір типограф. Гарнітура Times.

Друк офсетний. Умов. друк. арк. №. Облік. вид. арк. ____.

Тираж ___ екз. Вид. № _____. Замов. № _____. Ціна договірної.

Видавництво Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля

Адреса видавництва: вул. Іоанна Павла II, 17

Тел.+38(050)218 04 78, факс (06452) 4 03 42

e-mail: vidavnictvoSNU.ua@gmail.com